



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Jany Knotkové a soudců JUDr. Radky Šimkové a JUDr. Ivana Slivky v právní věci žalobkyň: a) V [redacted] K [redacted] nar. [redacted] a b) nezl. A [redacted] K [redacted] nar. [redacted] bytem [redacted] zastoupena matkou V [redacted] K [redacted] (žalobkyní ad a/), právně zastoupených JUDr. Janem Pavlokem, Ph.D., advokátem se sídlem Praha 6, K Brusce 124/6, proti žalované: **Česká republika – Ministerstvo spravedlnosti**, IČ: 00025429, se sídlem Praha 2, Vyšehradská 16, o náhrady nemajetkové újmy, k odvolání žalobkyň a žalované proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 4. září 2014, č. j. 15 C 270/2012-140,

t a k t o :

- I. Rozsudek soudu I. stupně se ve výrocích pod body I. a II. ohledně částek 240.000,- Kč se zákonným úrokem z prodlení z těchto částek ruší a řízení se v tomto rozsahu zastavuje; ohledně částek 260.000,- Kč se 7,75 % úrokem z prodlení z těchto částek od 7. září 2012 do zaplacení se rozsudek soudu I. stupně potvrzuje.
- II. Ve výrocích pod body III. a IV. se rozsudek soudu I. stupně ohledně úroků z prodlení z částek 240.000,-Kč za období od 26. května 2011 do 20. června 2011 ruší a řízení se v tomto rozsahu zastavuje; ohledně částek 4 740 000,- Kč s úrokem z prodlení z těchto částek se rozsudek soudu I. stupně mění tak, že je žalovaná povinna zaplatit každé ze žalobkyň částku 110.000,- Kč se 7,75 % úrokem

z prodlení z těchto částek od 7. září 2012 do zaplacení, jinak se v těchto výrocích potvrzuje.

III. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.

Odůvodnění

Napadeným rozsudkem uložil soud I. stupně žalované povinnost zaplatit žalobkyni ad a) i žalobkyni ad b) částku 240.000,- Kč s tam specifikovaným zákonným úrokem z prodlení od 21. července 2011 do zaplacení a částku 260.000,- Kč s tam specifikovaným zákonným úrokem z prodlení od 7. září 2012 do zaplacení (výroky pod body I. a II.), zamítl žalobu v části, v níž se každá ze žalobkyň domáhala zaplacení další částky 4 760 000,- Kč se zákonným úrokem z prodlení z této částky, další částky 4 740 000,- Kč se zákonným úrokem z prodlení z této částky, zákonného úroku z prodlení z částky 240.000,- Kč za období od 26. května 2011 do 20. července 2011 a zákonného úroku z prodlení z částky 260.000,- Kč od 31. července 2012 do 6. září 2012 (výroky pod body III. a IV.), a rozhodl o tom, že je žalovaná povinna zaplatit žalobkyním na nákladech řízení částku 75.988,- Kč do tří dnů od právní moci rozsudku k rozsudku k rukám jejich právního zástupce (výrok pod bodem V.).

Při rozhodování vzal soud I. stupně mj. za prokázané, že v řízení vedeném u Obvodního soudu pro Prahu 9, sp. zn. [redacted] vydal Obvodní soud pro Prahu 9 předběžné opatření dle ust. § 76a o. s. ř., na jehož podkladě byla žalobkyně ad b), dcera žalobkyně ad a), umístěna v Dětském centru [redacted]

[redacted] Toto předběžné opatření bylo následně usneseními Obvodního soudu pro Prahu 9 ve spojení usneseními Městského soudu v Praze opakovaně prodlužováno. K podané ústavní stížnosti následně Ústavní soud ČR v nálezu ze dne 20. července 2010, sp. zn. IV. ÚS 2244/09, konstatoval, že těmito usneseními, konkrétně usnesením Obvodního soudu pro Prahu 9, č. j. [redacted] ze dne 29. dubna 2009, usnesením Obvodního soudu pro Prahu 9, č. j. [redacted] ze dne 26. května 2009, usnesením Městského soudu v Praze, č. j. [redacted] ze dne 10. června 2009, usnesením Obvodního soudu pro Prahu 9, č. j. [redacted] ze dne 25. června 2009, usnesením Obvodního soudu pro Prahu 9, č. j. [redacted] ze dne 27. července 2009, usnesením Městského soudu v Praze, č. j. [redacted] ze dne 7. září 2009, usnesením Obvodního soudu pro Prahu 9, č. j. [redacted] ze dne 28. srpna 2009, usnesením Obvodního soudu pro Prahu 9, č. j. [redacted] ze dne 29. září 2009, a usnesením Městského soudu v Praze, č. j. 39 [redacted], ze dne 23. října 2009, byl porušen čl. 10 odst. 2, čl. 32 odst. 4 a čl. 36 Listiny základních práv a svobod, čl. 6 a 8 Úmluvy o ochraně základních lidských práv a svobod a čl. 2, čl. 3 odst. 1, čl. 5, čl. 7, čl. 8 a čl. 9 Úmluvy o právech dítěte a uvedená usnesení pro jejich protiústavnost zrušil. Dále vzal soud I. stupně za prokázané, že dne 4. srpna 2009 soud zahájil řízení o nařízení ústavní výchovy žalobkyně ad b) a o nařízení ústavní výchovy bylo rozhodnuto rozsudkem ze dne 11. listopadu 2009. Uvedený rozsudek odvolací soud zrušil a věc vrátil soudu I. stupně k dalšímu řízení. Dne 9. března 2010 vydal Obvodní soud pro Prahu 9 pod č. j. [redacted] usnesení o nařízení předběžného opatření dle ust. § 102 o. s. ř., na podkladě něhož byla matka (žalobkyni ad a/) uložena povinnost ponechat žalobkyni ad b) v Dětském centru [redacted]

[redacted] Toto usnesení bylo následně dne 10. května 2010 změněno usnesením odvolacího soudu č. j. [redacted] tak, že se žalobkyně ad b) umísťuje do Dětského centra [redacted]

████████████████████ až do pravomocného rozhodnutí ve věci samé. Usnesením ze dne 22. prosince 2010 pak soud zahájil řízení ve věci nařízení soudního dohledu nad výchovou žalobkyně ad b). Toto usnesení bylo následně dne 26. dubna 2011 změněno tak, že se řízení o nařízení soudního dohledu nezahajuje. V průběhu řízení o nařízení ústavní výchovy prováděl soud dokazování mj. zprávami ██████████ (ohledně žalobkyně ad b) a jejího vztahu k žalobkyni ad a), zprávami Úřadu Městské části ██████████ (výsledkem svědků, ve věci též ustanovil znalce. Nálezem Ústavního soudu ČR ze dne 6. září 2011, sp. zn. II. ÚS 2546/2010, bylo usnesení Městského soudu v Praze, č. j. ██████████ ze dne 10. května 2010 a usnesení Obvodního soudu pro Prahu 9, č. j. ██████████ ze dne 9. března 2010, zrušeno. V uvedeném nálezu dospěl Ústavní soud ČR k závěru, že obecné soudy interpretovaly podmínky pro vydání předběžného opatření ve věci péče o žalobkyni ad b) v rozporu s ústavně chráněným zájmem nezletilé žalobkyně ad b) garantovaným čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte, neboť rozhodly o jejím ponechání v zařízení, aniž pro to existovaly relevantní zákonné důvody. Svá rozhodnutí tak zatížily libovůlí, čímž porušily právo stěžovatelek na spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny. Konstituováním pokračujícího odloučení dítěte od matky bez náležitých podkladů současně porušily ústavně zaručené právo stěžovatelek na respektování soukromého a rodinného života dle čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života dle čl. 10 odst. 2 Listiny, ve spojení s čl. 32 odst. 4 Listiny a zejména též dle čl. 9 a čl. 18 Úmluvy o právech dítěte. Na podkladě uvedeného nálezu Ústavního soudu ČR byla žalobkyně ad b) dne 27. září 2011 předána do péče matky – žalobkyně ad a). Následně probíhala opakovaně šetření ohledně poměrů žalobkyně ad b) a dne 21. září 2012 obvodní soud ve věci rozhodl tak, že řízení o nařízení ústavní výchovy žalobkyně ad b) zastavil.

Především na podkladě těchto zjištěných skutečností dospěl soud I. stupně k závěru, že jsou splněny podmínky pro přiznání nemajetkové újmy žalobkyním, jež jim vznikla v důsledku nezákonných rozhodnutí, která byla zrušena nálezy Ústavního soudu ČR ze dne 20. července 2010, sp. zn. IV. ÚS 2244/09, a ze dne 6. září 2011, sp. zn. II. ÚS 2546/2010. Soud I. stupně přitom vycházel ze zákonné úpravy vyplývající ze z. č. 82/1998 Sb., zejména z ust. § 1, z ust. 5 písm. a) a b), z ust. § 7 odst. 1 a z ust. § 8 odst. 1 cit. zákona. Soud I. stupně se prioritně zabýval námitkou promlčení, která byla v řízení vznesena ze strany žalované. V této souvislosti odkázal soud I. stupně na ust. § 32 odst. 3 z. č. 82/1998 Sb. Pokud se jedná o nárok z nezákonných rozhodnutí, jež byla zrušena nálezy Ústavního soudu ČR ze dne 20. července 2010, sp. zn. IV. ÚS 2244/2009, který byl původně řešen samostatně pod sp. zn. ██████████ pak soud I. stupně poukázal na to, že ústavní nález byl doručen dne 21. ledna 2011 a stanovisko žalované pak bylo vydáno dne 24. května 2011. K promlčení předmětného nároku tak nedošlo. Ohledně nároku z nezákonných rozhodnutí, jež byla zrušena nálezy Ústavního soudu ČR ze dne 6. září 2011, sp. zn. II. ÚS 2546/2010, pak soud I. stupně vzal na zřetel, že žalobkyně ad b) byla propuštěna z ústavní péče dne 27. září 2011, a k tomuto datu muselo být tedy zřejmé, že zde na základě nezákonných rozhodnutí došlo k protiústavnímu a nezákonnému držení žalobkyně ad b) v ústavní péči. Teprve tehdy také přestala nemajetková újma oběma žalobkyním vznikat. Dne 6. března 2012 uplatnily žalobkyně svůj nárok u žalované, dne 25. července 2012 vydala žalovaná své stanovisko v rámci předběžného projednání nároku, a dne 16. srpna 2012, tedy ještě v době, kdy promlčecí lhůta běžela, uplatnily žalobkyně svůj nárok žalobou v soudním řízení. Vznesenou námitku promlčení ani ohledně tohoto nároku tak soud I. stupně neshledal důvodnou. Dále se tedy soud I. stupně zabýval otázkou, v jakém rozsahu žalobkyním v souvislosti s vydanými nezákonnými rozhodnutími nemajetková újma vznikla. Vzal přitom na zřetel, že neoprávněné, nezákonné a protiústavní držení žalobkyně ad b) v ústavní péči trvalo po dobu od 29. dubna 2009 do 27. září 2011, tj. celkem 2 roky a 5 měsíců. V tomto období došlo dle soudu I. stupně k výraznému omezení rodičovského vztahu mezi žalobkyní ad a) a žalobkyní ad b). Soud I. stupně odkázal na závěry Ústavního soudu ČR,

keré Ústavní soud ČR vyslovil v obou zrušovacích nálezech. Zdůraznil, že odnětí dítěte z péče rodičů je dle Ústavního soudu ČR třeba považovat za nejzávažnější zásah do rodinného života, zvláště za situace, kdy byla žalobkyně ad b) odebrána žalobkyni ad a) jen několik dnů po porodu, tedy v nejkritičtější období života, v období, kdy se formují první vazby mezi matkou a dítětem. Za této situace nepostačuje dle soudu I. stupně jako plnohodnotné zadostiučinění pouhé konstatování porušení práva či omluva. Při zvažování výše zadostiučinění vzal soud I. stupně v úvahu právě značně vysokou intenzitu zásahu, který byl žalobkyním nezákonnými rozhodnutími způsoben, jež v rozsudku blíže rozebral, a dospěl proto k závěru, že je na místě přiznat každé ze žalobkyň celkem částku 500.000,- Kč. Odkázal přitom též na vzdálenou paralelu k odškodňování nemajetkové újmy za nezákonně vykonanou vazbu, jakož i na rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 2812/2010.

Úrok z prodlení přiznal soud I. stupně v zákonné výši od uplynutí šesti měsíců po podání žádosti o předběžné projednání nároku u žalované, přičemž odkázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 4037/2011, o nákladech řízení pak rozhodl dle ust. § 142 odst. 3 o. s. ř.

Proti tomuto rozsudku podaly žalobkyně i žalovaná v zákonné lhůtě odvolání.

Žalobkyně ve svém odvolání výslovně napadly pouze zamítavé výroky pod body III. a IV. rozsudku soudu I. stupně. Dle jejich mínění soud I. stupně nesprávně zhodnotil skutečnosti, o něž opírají svůj nárok, a věc také nesprávně posoudil po stránce právní. Žalobkyně především vyslovily názor, že rozsudek soudu I. stupně je ohledně stanovení výše náhrady nedostatečně a nesprávně odůvodněn. Dle jejich mínění zejména není zřejmé, jak soud I. stupně k výši náhrady dospěl. Žalobkyně přitom konkretizovaly zásah státu více různými pohledy, v nichž kladly důraz celkem na 37 dílčích aspektech, přičemž za každý jednotlivý zásah by jim dle jejich názoru mělo být přiznáno zadostiučinění. Žalobkyně připustily, že zásah do jejich práv nese některé obdobné rysy jako zásah způsobený vykonáním nezákonné vazby, vyslovily nicméně názor, že v jejich případě se jednalo o zásah daleko závažnější, neboť se jednalo o zásah do jejich práva na rodinu, do biologické vazby mezi matkou a dítětem, a to o zásah absolutní a nevratný, neboť se odehrál v nejranějším období života žalobkyně ad b) a trval přibližně 900 dnů. Žalobkyně též zdůraznily, že hodnoty, jež jim byly nezákonným zásahem odejmuty, jsou nemateriální a neobchodovatelné, a proto je jejich újma jen stěží vyčíslitelná. Za nedůstojnou a zahanbující pak žalobkyně označily skutečnost, že se musí odpovídající satisfakce po žalované doprošovat. Závěrem pak žalobkyně podotkly, že by jim mělo být přiznáno takové plnění, které jim v řádu měsíců a let významně změní jejich životní situaci a umožní jim vykročit do dalšího života s jistotou alespoň určitého majetkového zabezpečení. Zejména s ohledem na všechny tyto skutečnosti žalobkyně navrhly, aby odvolací soud rozsudek soudu I. stupně v jimi napadených výrocích změnil, žalobě v celém rozsahu vyhověl a přiznal jim též náhradu nákladů řízení odpovídající výši přiznaného odškodnění.

Žalovaná svým odvoláním brojila výslovně proti vyhovujícím výrokům pod body I. a II. rozsudku soudu I. stupně. Poukázala především na to, že ohledně přiznaných částek 240.000,- Kč se zákonným úrokem z prodlení z těchto částek již bylo pravomocně rozhodnuto rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 2, ze dne 25. dubna 2013, č. j. [REDAKCE] a proto dalšímu rozhodování o nich brání překážka věci pravomocně rozhodnuté. Pokud se pak jedná o další přiznané částky ve výši 260.000,- Kč, nesouhlasila žalovaná s právním posouzením věci soudem I. stupně a též se závěrem soudu I. stupně ohledně vznesené námítky promlčení. Žalovaná poukázala na to, že odpovědnostním titulem je v daném případě nezákonné rozhodnutí, přičemž o jeho existenci se žalobkyně dověděly již dne 6. září 2011 na ústním jednání před Ústavním soudem ČR. Nález sp. zn. II. ÚS 2546/2010 byl pak právnímu zástupci doručen dne 23. září 2011. Z toho dle žalované plyne, že pokud žalobkyně uplatnily svůj nárok k mimosoudnímu projednání u žalované dne 6. března 2012, stalo se tak posledního dne otevřeně promlčení lhůty, přičemž tímto dnem byl zároveň její běh ve smyslu ust. § 35 odst. 1

z. č. 82/1998 Sb. přerušen. Stanovisko žalované ve věci právní zástupce žalobkyně převzal dne 30. července 2012, čímž se běh promlčecí lhůty obnovil, a byla-li žaloba podána až dne 16. srpna 2012, stalo se tak již poté, kdy promlčecí lhůta marně uplynula. Dle žalované neobstojí závěr soudu I. stupně, že rozhodným dnem pro počítání promlčecí lhůty je až den, kdy byla žalobkyně ad b) propuštěna z ústavní péče, když odpovědnostním titulem je zde nezákonné rozhodnutí. I pokud by žalovaná vycházela z úvah nastíněných v odůvodnění rozsudku soudu I. stupně, pak by se dle jejího názoru uplatněný nárok promlčoval den po dni. S ohledem na všechny tyto skutečnosti žalovaná závěrem navrhla, aby odvolací soud rozsudek soudu I. stupně ve vyhovujících výrocích pod body I. a II. změnil a žalobu jako neopodstatněnou zamítl.

V písemném vyjádření k odvolání žalované žalobkyně nesouhlasily s názorem žalované, že je jejich nárok na poskytnutí zadostiučinění, který jim byl soudem I. stupně přiznán, promlčen. Poukazovaly na to, že podle ustálené judikatury Nejvyššího soudu ČR je pro běh lhůt odvíjejících se od vydání soudního rozhodnutí rozhodujícím den, kdy se s ním účastník řízení seznámil, a pokud se rozhodnutí vyhotovuje písemně, je rozhodujícím den, kdy písemné rozhodnutí bylo účastníku doručeno. Toto pravidlo přitom platí i ohledně nálezů Ústavního soudu ČR. Současně žalobkyně zdůraznily, že bez písemného vyhotovení nálezu Ústavního soudu ČR nebylo možno dosáhnout propuštění žalobkyně ad b) z držení v ústavu. Jako neopodstatněné pak žalobkyně označily též odvolání žalované odůvodňované námitkou res iudicata. S hledem na tyto skutečnosti žalobkyně závěrem navrhly, aby bylo odvolání žalované odmítnuto.

Odvolací soud přezkoumal z podnětu podaných odvolání napadený rozsudek stejně jako řízení, které jeho vydání předcházelo, postupem dle ust. § 212 a § 212a o. s. ř., a poté dospěl k závěru, že obě odvolání byla podána důvodně jen zčásti.

Odvolací soud především shledal opodstatněnou námitku žalované, že ohledně částek 240.000,- Kč se zákonným úrokem z prodlení z těchto částek od 26. května 2011 do zaplacení bylo již pravomocně rozhodnuto rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 25. dubna 2013, č. j. [REDAKCE]. Uvedený rozsudek byl vydán v době, kdy se žalobkyně domáhala přiznání nároku z nemajetkové újmy vzniklé jim nezákonnými usneseními, která byla zrušena nálezem Ústavního soudu ČR ze dne 20. července 2010, sp. zn. IV. ÚS 2244/2009, v samostatném řízení, tj. před tím, než Obvodní soud pro Prahu 2 usnesením ze dne 17. ledna 2014 rozhodl o spojení věcí vedených původně pod sp. zn. [REDAKCE] a pod sp. zn. [REDAKCE] ke společnému projednání a rozhodnutí. Proti uvedenému rozsudku podaly odvolání žalobkyně i žalovaná, žalobkyně však brojily pouze proti zamítavému výroku o věci samé (výrok pod bodem III.), žalovaná pak výlučně jen proti výroku o nákladech řízení. O těchto odvoláních rozhodl Městský soud v Praze usnesením ze dne 15. listopadu 2013, č. j. [REDAKCE], tak, že rozsudek zrušil výlučně v zamítavém výroku o věci samé pod bodem III. a ve výroku o nákladech řízení. Vyhovující výroky o věci samé pod body I. a II., jimiž byla každé ze žalobkyně přiznána částka 240.000,- Kč s úrokem z prodlení od 26. května 2011 do zaplacení, tak ve smyslu ust. § 159 a ust. § 206 odst. 2 o. s. ř. nabyly samostatně právní moci. Dalšímu rozhodování o shodných částkách tak soudu I. stupně bránila ve smyslu ust. § 159a odst. 4 o. s. ř. překážka věci pravomocně rozhodnuté. Z uvedených důvodů postupoval odvolací soud dle ust. § 221 odst. 1 písm. c) ve spojení s ust. § 104 odst. 1 o. s. ř., rozsudek soudu I. stupně ve výrocích pod body I. a II. ohledně částek 240.000,- Kč se zákonným úrokem z prodlení z těchto částek a též ve výrocích pod body III. a IV. ohledně úroků z prodlení z částek 240.000,-Kč za období od 26. května 2011 do 20. června 2011 zrušil a řízení v tomto rozsahu zastavil.

Naproti tomu neshledal odvolací soud opodstatněnou námitku promlčení, kterou žalovaná v průběhu řízení vznesla. Jak vyplývá z ust. § 32 odst. 3 z. č. 82/1998 Sb., nárok na náhradu nemajetkové újmy podle tohoto zákona se promlčí za 6 měsíců ode dne, kdy se poškozený dozvěděl o vzniklé nemajetkové újmě, nejpozději však do deseti let ode dne, kdy nastala právní skutečnost, se kterou je vznik nemajetkové újmy spojen. Dle ust. § 35 odst. 1 z. č. 82/1998 Sb.

promlčecí doba neběží ode dne uplatnění nároku na náhradu škody do skončení předběžného projednání, nejdéle však po dobu 6 měsíců. V dané věci se žalobkyně principiálně domáhaly dvou samostatných nároků na náhradu nemajetkové újmy, která jim měla vzniknout jednak nezákonnými rozhodnutími, jež byla zrušena nálezem Ústavního soudu ČR ze dne 20. července 2010, sp. zn. IV. ÚS 2244/09 (řízení bylo vedeno původně samostatně pod sp. zn. [redacted] jednak nezákonnými rozhodnutími, jež byla zrušena nálezem Ústavního soudu ČR ze dne 6. září 2011, sp. zn. II. ÚS 2546/2010 (řízení od počátku vedeno pod sp. zn. [redacted]). Objektivní desetiletá lhůta přitom byla zcela jednoznačně ohledně obou nároků zachována. Pokud se pak jedná o subjektivní šestiměsíční lhůtu, odvolací soud má především ve shodě se žalobkyněmi za to, že se žalobkyně o vzniku nemajetkové újmy dověděly dnem, kdy předmětné nálezy nabyly právní moci. Tomuto závěru koresponduje též judikatura Nejvyššího soudu ČR, z níž je dle odvolacího soudu možno vyjít i v dané věci, byť byla přijata ohledně počátku běhu promlčecí doby k uplatnění nároku na nemajetkovou újmu vzniklou nezákonným trestním stíháním (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. srpna 2013, sp. zn. 30 Cdo 1316/2013, či rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. prosince 2012, sp. zn. 30 Cdo 962/2012). Podmínkou, aby k tomu došlo, je přitom ve smyslu ust. § 60 ve spojení s ust. § 63 z. č. 182/1993 Sb. a ust. § 159 o. s. ř. doručení nálezu Ústavního soudu ČR do vlastních rukou účastníka resp. jeho právního zástupce. V řízení nebylo sporu o tom, že nález Ústavního soudu ČR ze dne 20. července 2010, sp. zn. I. ÚS 2244/2009, byl právnímu zástupci žalobkyň doručen dne 23. července 2010 a nález Ústavního soudu ČR ze dne 6. září 2011, sp. zn. II. ÚS 2546/2010, pak dne 23. září 2011. Ohledně nároku na náhradu nemajetkové újmy vzniklé nezákonnými rozhodnutími zrušenými nálezem Ústavního soudu ČR ze dne 20. července 2010, sp. zn. I. ÚS 2244/2009, tak počala promlčecí lhůta plynout ode dne 24. července 2010 a ohledně nároku na náhradu nemajetkové újmy vzniklé nezákonnými rozhodnutími zrušenými nálezem Ústavního soudu ČR ze dne 6. září 2011, sp. zn. II. ÚS 2546/2010, tak počala promlčecí lhůta plynout ode dne 24. září 2011. Žalobkyně uplatnily u žalované prvně uvedený nárok na náhradu nemajetkové újmy dne 20. ledna 2011 a od tohoto dne až do 26. května 2011, kdy bylo předběžné projednání nároku skončeno vydáním stanoviska žalované a toto stanovisko doručeno právnímu zástupci žalobkyň, promlčecí doba neběžela. Její běh tedy trval od 24. července 2010 do 19. ledna 2011 tj. celkem 5 měsíců a 19 dnů, následně v období od 20. ledna 2011 do 26. května 2011 promlčecí doba ve smyslu ust. § 35 z. č. 82/1998 Sb. neběžela a zbývající část promlčecí doby v trvání celkem 11 dnů pokračovala od 27. května 2011. Protože žalobkyně uplatnily svůj nárok žalobním návrhem již dne 26. května 2011, byl tento nárok uplatněn v době, kdy šestiměsíční promlčecí doba ještě neuběhla. Druhý uvedený nárok na náhradu nemajetkové újmy uplatnily žalobkyně u žalované dne 6. března 2012. Z šestiměsíční promlčecí doby tak uplynulo celkem 5 měsíců a 9 dnů. Následně promlčecí doba od 6. března 2012 do 30. července 2012, kdy žalovaná vydala své stanovisko ohledně uplatněného nároku a kdy bylo toto stanovisko doručeno právnímu zástupci žalobkyň, ve smyslu ust. § 35 z. č. 82/1998 Sb. neběžela, a pokračovala v trvání zbývajících 21 dnů až dnem 31. července 2012. Jestliže žalobkyně uplatnily nárok na náhradu nemajetkové újmy vzniklé nezákonnými rozhodnutími zrušenými nálezem Ústavního soudu ČR ze dne 6. září 2011, sp. zn. II. ÚS 2546/2010, žalobou u soudu dne 16. srpna 2012, byla i v tomto případě promlčecí lhůta zachována.

Odvolací soud se tedy dále zabýval tím, v jakém rozsahu žalobkyním ve smyslu ust. § 7 a násl. ve spojení s ust. § 31a odst. 1 a 2 z. č. 82/1998 Sb. náležitě nemajetková újma způsobená vydáním nezákonných rozhodnutí. Vycházel přitom, stejně jako soud I. stupně, ze závěru, že předpoklady pro vznik nároku na nemajetkovou újmu byly na straně obou žalobkyň splněny (viz též např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. května 2011, sp. zn. 28 Cdo 2479/2010) V první řadě odvolací soud dovodil, že skutková tvrzení ohledně trvání nemajetkové újmy zapříčiněné nezákonným odloučením žalobkyň tak, jak byla uplatněna v žalobách ze dne 18. května 2011 a ze dne 16. srpna 2012 a jak byla následně uplatněna

v odvolání, byla uplatněna rozporně, neboť v žalobách žalobkyně vymezily konkrétní úsek trvání nemajetkové újmy „nejméně ode dne 29. dubna 2009 do 29. října 2009“ a „nejméně ode dne 9. března 2010 do 27. září 2011“, v odvolání však namítaly, že soud I. stupně nezohlednil, že toto nezákonné odloučení trvalo celkem 900 dní. Odvolací soud proto žalobkyně vedl k odstranění tohoto rozporu. Na podkladě poučení odvolacího soudu pak právní zástupce žalobkyň upřesnil, že žalobkyně požadují náhradu nemajetkové újmy za období od 29. dubna 2009 do 8. března 2010 (žaloba původně vedená pod sp. zn. [redacted] a následně kontinuálně navazující další nemajetkovou újmu za období od 9. března 2010, kdy bylo vydáno další nezákonné rozhodnutí (usnesení Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 9. března 2010, č. j. [redacted] do 27. září 2011, kdy byla žalobkyně ad b) propuštěna z ústavního zařízení do péče žalobně ad a). Z takto vymezených nároků tedy odvolací soud při svém rozhodování vycházel. Odvolací soud především nesdílí námitku žalované, že je rozsudek soudu I. stupně ohledně stanovení výše nemajetkové újmy nepřezkoumatelný. Z odůvodnění napadeného rozsudku je zřejmé, že soud I. stupně skutkové okolnosti, jež v dané věci zjistil velmi podrobně, posuzoval ve vztahu k výši přiznaného zadostiučinění, a na základě toho pak učinil svůj závěr o tom, jakou výši zadostiučinění je na místě žalobkyním přiznat. Již soud I. stupně správně zjistil, že vydáním nezákonných rozhodnutí, která byla následně zrušena výše citovanými nálezy Ústavního soudu ČR, bylo porušeno ústavně zaručené právo žalobkyň na respektování soukromého a rodinného života dle čl. 6 a 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života dle čl. 10 odst. 2 Listiny, ve spojení s čl. 32 odst. 4 Listiny a zejména též dle čl. 2, 3 odst. 1, čl. 5, 8, 9 a čl. 18 Úmluvy o právech dítěte. K nezákonnému odloučení žalobkyň přitom došlo v době ihned po narození žalobkyně ad b), tedy v období, které je pro vztah mezi matkou a dítětem a pro vývoj dítěte naprosto zásadní. Došlo tak k porušení té nejpřirozenější lidské vazby. Nelze přitom pominout ani to, že žalobkyně ad b) byla prvním dítětem žalobkyně ad a). Žalobkyně ad a) neměla možnost žalobkyni ad b) kojit, kdykoliv to bylo potřebné, být s ní v trvalém kontaktu a učit jí první návyky, poskytovat jí emoční podporu a pocit bezpečí spočívající v kontaktu s matkou, rozvíjet u ní veškeré dovednosti a schopnosti, smysly a vnímání světa, utvářet důvěru sama v sebe. Zhoršeno a omezeno bylo též utváření sociálních a komunikačních postavení a dovedností v rámci standardního modelu rodiny a společnosti, žalobkyni ad b) pak bylo též znemožněno přijímat změny v individuálním životním rytmu. Odloučení žalobkyň nepochybně přinášelo duševní utrpení plynoucí z tohoto nuceného odloučení, v důsledku čehož i nadále přetrvává výrazná fixace žalobkyně ad b) na žalobkyni ad a). Žalobkyně ad a) přitom zcela jednoznačně projevovala o žalobkyni ad b) od počátku intenzivní zájem a snažila se všemi prostředky získat jí zpět do své péče. Skutkové závěry soudu I. stupně ohledně intenzity vzniklé újmy hodnotí odvolací soud za zcela správné a učiněné na základě podrobně provedených skutkových zjištění, a proto na ně pro stručnost odkazuje. Odvolací soud pak, stejně jako soud I. stupně, nemá na podkladě provedených skutkových zjištění za to, že by měla být nemajetková újma žalobkyně ad a) a žalobkyně ad b) stanovena rozdílnými částkami. Podstatou nemajetkové újmy je skutečnost, že byl po dobu téměř 2 a půl roku intenzivně narušován vztah mezi matkou a dítětem v jeho útlém věku, přičemž újma, kterou matka vnímala aktivně, zasahovala její nezletilou dceru pasivně a naopak. Není tedy na místě stanovit výši náhrady nemajetkové újmy pro každou ze žalobkyň diferencovaně. Odvolací soud nemá ani nadále za to, že při určování výše přiměřeného zadostiučinění lze bez dalšího vycházet z toho, že přiznaná peněžní náhrada může být nižší, než částka, která je ve smyslu ust. § 444 odst. 3 z. č. 40/1964 Sb. stanovena jako jednorázové odškodnění pozůstalým za smrt osoby blízké, nicméně uzavřel, že i toto kritérium může být vzato v úvahu jako kritérium referenční (viz též Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. dubna 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010 či např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. prosince 2009, sp. zn. 30 Cdo 5188/2007). Při zvažování

výše újmy, která by měla být žalobkyním přiznána, pak odvolací soud dále vycházel i z judikatury vyšších soudů, která, byť v ní nebyla řešena přímo otázka přiznání výše nemajetkové újmy dle ust. § 31a z. č. 82/1998 Sb. z nezákonného rozhodnutí, je dle názoru odvolacího soudu v dané věci využitelná. Dle rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. ledna 2013 v případě § 31a odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb. jde o normu s relativně neurčitou hypotézou, vyžadující, aby soud s ohledem na konkrétní skutkové okolnosti každého individuálního případu sám vymezil okolnosti významné pro určení výše náhrady. Základním vodítkem pro určení vhodné formy satisfakce je podmínka, že se musí jednat o zadostiučinění přiměřené, tedy takové, které poskytne poškozené osobě vhodnou a zároveň účinnou nápravu. Na prvním místě přichází v úvahu poskytnutí zadostiučinění formou konstatování porušení práva jako jedné z forem morální satisfakce. Pokud konstatování porušení práva nepředstavuje samo o sobě postačující a zároveň účinnou náhradu za vzniklou nemajetkovou újmu, je na zvážení soudu, zda nemajetkovou újmu není možné nahradit jinak, či zda je na místě poskytnutí přiměřeného zadostiučinění v penězích. Soud je při úvaze o přiměřenosti formy či výše finančního odškodnění povinen vycházet z úplně zjištěného skutkového stavu a opírat se o zcela konkrétní a přezkoumatelná hlediska, kterými jsou především závažnost nemajetkové újmy a ověřené okolnosti, za kterých k neoprávněnému zásahu do osobnosti fyzické osoby došlo. Z usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. dubna 2014, sp. zn. 30 Cdo 3124/2013 plyne, že reletární zadostiučinění plní především satisfakční funkci, i když úlohu preventivního významu zákonu odpovídajícího a spravedlivého zadostiučinění nelze vylučovat. Vlastní zásah je nutno hodnotit vždy objektivně s přihlédnutím ke konkrétní situaci, za které k neoprávněnému zásahu došlo (tzv. konkrétní uplatnění objektivního kritéria), jakož i k osobě postižené fyzické osoby (tzv. diferencované uplatnění objektivního kritéria). Uplatnění konkrétního a diferencovaného objektivního hodnocení znamená, že o postižení fyzické osoby na její osobnosti ve značné míře půjde pouze tam, kde za konkrétní situace, za které k neoprávněnému zásahu do osobnosti fyzické osoby došlo, jakož i s přihlédnutím k dotčené fyzické osobě, lze spolehlivě dovodit, že by nastalou nemajetkovou újmu vzhledem k intenzitě a trvání nepříznivého následku pocítovala jako závažnou zpravidla každá fyzická osoba nacházející se na místě a v postavení postižené fyzické osoby. Tyto jednotlivé aspekty je nutno posuzovat v jejich vzájemných souvislostech, přičemž musí jít o takové skutečnosti, které mohou mít opodstatněně pro rozhodnutí věci význam. Uvedené usnesení sice bylo vydáno ve věci žaloby na ochranu osobnosti podané dle ust. § 13 odst. 2 z. č. 40/1964 Sb., odvolací soud nicméně uzavřel, že je možno z něj vycházet z důvodu, že i v tomto usnesení byla řešena otázka nemateriální újmy vzniklé zásahem do soukromí zahrnující rodinný život, obdobně, jako v projednávané věci, byť na podkladě jiného právního předpisu. V řízení, ve kterém bylo rozhodováno předmětným usnesením Nejvyššího soudu ČR, byla přiznávána nemajetková újma poškozeným – nezletilým dětem zavražděné matky jejich otcem, přičemž jako opodstatněná byla v daném případě shledána částka 3 000 000,- Kč pro každého z nezletilých žalobců. Soud vzal přitom na zřetel, že žalobci nemohou být vychováváni matkou, její smrt pro ně představuje závažnou nemateriální újmu pro rozvíjení a naplňování jejich osobnosti, rozpadlo se jejich rodinné zázemí. Model klasické rodiny byl nahrazen sice pěstounskou péčí prarodičů, ale z výpovědí odborníků vyplynulo, že tento model může ovlivnit vývoj dětí i negativně. V usnesení, jímž rozhodoval odvolací soud dne 12. listopadu 2014, sp. zn. 30 Cdo 2003/2014, byly poškozeným, konkrétně manželce zemřelého, synovi poškozeného, který žil se zemřelým otcem ve společné domácnosti, a dceří zemřelého, která již s otcem ve společné domácnosti nežila, nad rámec částek vyplacených jim pojišťovnou dle ust. § 444 z. č. 40/1964 Sb. další částky 240.000,- Kč pozůstalé manželce, 200.000,- Kč pozůstalému synovi a 150.000,- Kč pozůstalé dceři. Škodnou událostí přitom byla škůdcem zaviněná autonehoda. I v tomto případě přiznal soud uvedené částky poškozeným jako nemajetkovou újmu spočívající v narušení rodinného života se všemi jeho

hodnotami obecně uznávanými v lidské společnosti. Se soudem I. stupně pak ze souhlasit i v tom, že určitou paralelu lze dovozovat též z rozhodování o nemateriální újmě za nezákonnou vazbu, neboť i při takovém rozhodování jsou jako jedno z hledisek zvažovány následky v osobní sféře poškozené osoby, mj. tedy též možnost kontaktu poškozené osoby s rodinnými příslušníky a s okolím a s tím související porušení práva na rodinný život. Dle rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. května 2012, sp. zn. 30 Cdo 914/2011, při úvaze o formě a výši odškodnění v případě nezákonného omezení osobní svobody je třeba přihlídnout ke třem základním kritériím, kterými zpravidla jsou: povaha trestní věci, celková délka omezení osobní svobody a následky v osobní sféře poškozené osoby. Samotné držení ve vazbě má z povahy věci negativní dopady do svobody pohybu či do práva na soukromí, a v tomto ohledu výkon vazby sám o sobě působí újmu na základních právech, svobodách a důstojnosti dotčené osoby. Adekvátním odškodněním je částka v rozmezí 500,- Kč až 1.500,- Kč za jeden den trvání vazby, v jejímž rámci soud promítne jiné, zde uvedené a popřípadě neuvedené okolnosti svého posuzování. K tomuto rozmezí je však nutno přistupovat pouze jako k orientačnímu s tím, že podléhá toliko úvaze soudu v konkrétním případě, k jaké částce dospěje. Odvolací soud veškerou tuto uvedenou judikaturu zvažoval, poměřoval jí rozsahem újmy, která vznikla oběma žalobkyním v této konkrétní projednávané věci, již správně zjistil a též podrobně rozebral v odůvodnění rozsudku již soud I. stupně, a uzavřel, že je na místě každé ze žalobkyň přiznat za každý měsíc nezákonného odloučení nemajetkovou újmu v částce 20.000,- Kč. Odvolací soud vzal na zřetel, že nezákonnými rozhodnutími došlo k výraznému zásahu do jejich ústavně zaručeného práva na respektování soukromého a rodinného života dle čl. 6 a 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, práva na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života dle čl. 10 odst. 2 Listiny, ve spojení s čl. 32 odst. 4 Listiny a zejména též dle čl. 2, 3 odst. 1, čl. 5, 8, 9 a čl. 18 Úmluvy o právech dítěte v době bezprostředně následující po narození žalobkyně ad b), přičemž jednotlivé dílčí zásahy i důsledky těchto zásahů podrobně popsal v odůvodnění svého rozsudku již soud I. stupně, a odvolací soud proto na něj opětovně pro stručnost odkazuje, na druhé straně ovšem tento zásah nezpůsobil nevratně, že žalobkyně ad b) nemůže být ani do budoucna vychovávána svou matkou resp. že žalobkyně ad a) se nemůže již do budoucna na péči o žalobkyni ad b) jakkoliv podílet, jako tomu je v případě, kdy je nemajetková újma přiznávána za situace, kdy došlo ke smrti matky poškozených nezletilých dětí resp. kdy došlo v důsledku škodné události ke smrti nezletilého dítěte a nemajetková újma je přiznávána jeho matce (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. listopadu 2013, sp. zn. 30 Cdo 1847/2013).

Žalobkyně ad b) byla na podkladě nezákonných rozhodnutí, která byla zrušena nálezem Ústavního soudu ČR ze dne 20. července 2010, sp. zn. IV. ÚS 2244/2009, nezákonně držena v ústavní výchově od 29. dubna 2009 do 8. března 2010 (tj. celkem 10,5 měsíců), a za toto období, uplatněné původní žalobou vedenou pod sp. zn. [redacted] by tak každé ze žalobkyň náležela částka 210.000,- Kč (10,5 měsíců x 20.000,- Kč) se zákonným úrokem z prodlení od 21. července 2011 do zaplacení (viz též bod 10. Stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. dubna 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010). Soud I. stupně přitom již každé ze žalobkyň z titulu tohoto uplatněného nároku přiznal pravomocně částku 240.000,- Kč se zákonným úrokem z prodlení od 26. května 2011 do zaplacení, a to rozsudkem ze dne 25. dubna 2013, č. j. [redacted]. Za této situace odvolací soud rozsudek soudu I. stupně ve výrocích pod body III. a IV. v částech, jimiž soud I. stupně zamítl žalobu o zaplacení částek 4 760 000,- Kč se zákonným úrokem z prodlení z těchto částek dle ust. § 219 o. s. ř. jako věcně správný potvrdil.

Na základě nezákonných rozhodnutí, která byla zrušena nálezem Ústavního soudu ČR ze dne 6. září 2011, sp. zn. II. ÚS 2546/2010, byla žalobkyně ad b) nezákonně umístěna v ústavní výchově od 9. března 2010 do 27. září 2011 (tj. celkem 18,5 měsíců). Za toto období, uplatněné žalobou vedenou pod sp. zn. [redacted] tak každé ze žalobkyň náleží částka

370.000,- Kč se zákonným úrokem z prodlení od 7. září 2012 do zaplacení (viz též bod 10). Stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. dubna 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010). Soud I. stupně již každé ze žalobkyň z titulu tohoto uplatněného nároku přiznal napadeným rozsudkem částku 260.000,- Kč se zákonným úrokem z prodlení od 7. září 2012 do zaplacení. V tomto rozsahu byl tedy rozsudek soudu I. stupně dle ust. § 219 o. s. ř. rovněž jako věcně správný potvrzen. V zamítavých výrocích pod body III. a IV. ohledně částek 4 740 000,- Kč se zákonným úrokem z prodlení z těchto částek pak odvolací soud postupem dle ust. § 220 odst. 1 písm. a) o. s. ř. rozsudek soudu I. stupně změnil tak, že uložil žalované povinnost zaplatit každé ze žalobkyň ještě další částku 110.000,- Kč se zákonným úrokem z prodlení od 7. září 2012 do zaplacení. Ohledně zbývajících požadovaných částek (4 630 000,- Kč) se zákonným úrokem z prodlení byl pak rozsudek soudu I. stupně též jako věcně správný dle ust. § 219 o. s. ř. potvrzen.

O nákladech řízení před soudy obou stupňů rozhodl odvolací soud dle ust. § 224 odst. 1 a 2 ve spojení s ust. § 142 odst. 1 o. s. ř. Odvolacímu soudu je známa judikatura Ústavního soudu ČR i Nejvyššího soudu ČR (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. února 2014, sp. zn. 30 Cdo 2707/13, či náleží Ústavního soudu ČR ze dne 5. srpna 2009, sp. zn. I. ÚS 1310/09, nebo náleží Ústavního soudu ČR ze dne 15. května 2012, sp. zn. II. ÚS 3388/11) dle níž rozhoduje-li soud o výši přiměřeného zadostiučinění podle zákona č. 82/1998 Sb., jedná se o situaci, kdy jeho rozhodnutí o výši plnění závisí na úvaze soudu ve smyslu § 136 o. s. ř. přizná-li pak soud žalobci nižší přiměřené zadostiučinění, než jakého se domáhal, uplatní se při rozhodování o náhradě nákladů řízení § 142 odst. 3 o. s. ř., jenž umožňuje i v takovém případě částečně úspěšnému žalobci přiznat náhradu nákladů řízení v plném rozsahu. Postupem nerespektujícím tento výklad je porušeno právo na spravedlivý proces zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny. Odvolací soud má nicméně za to, že uvedená judikatura není použitelná za situace, kdy je žalobcem požadováno plnění ve zjevně nepřiměřené výši, a kdy se tedy v podstatném rozsahu jedná o zřejmě bezúspěšné uplatňování práva. V takovém případě, o jaký se dle názoru odvolacího soudu jedná i v dané věci, není dle názoru odvolacího soudu spravedlivé náhradu nákladů řízení žalobkyním ve smyslu ust. § 142 odst. 3 a ve smyslu výše citované judikatury přiznat (obdobně viz též náleží Ústavního soudu ČR ze dne 29. března 2012, sp. zn. II. ÚS 2873/11). Odvolací soud proto rozhodl, že nemá žádný z účastníků na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů právo.

Poučení: proti tomuto rozsudku lze podat za podmínek uvedených v § 237 o. s. ř. dovolání ve lhůtě dvou měsíců od jeho doručení k Nejvyššímu soudu České republiky prostřednictvím soudu I. stupně. Přípustnost dovolání zkoumá odvolací soud (§ 239 o. s. ř.).

V Praze dne 28. dubna 2015

JUDr. Jana Knotková v. r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Alena Ciprovská